

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry
PL 3000
90014 OULUN YLIOPISTO
pply@pply.fi

11.5.2023

Oulun kaupunki, Yhdyskuntalautakunta
Kirjaamo
PL 71
90015 OULUN KAUPUNKI

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen (PPLY) mielipide Ruskonselkä-Väläkylä työpaikka-alueen asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS)

PPLY on tutustunut Ruskonselkä-Väläkylä työpaikka-alueen asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan. Asemakaava-alueelle sekä sen välittömään läheisyyteen sijoittuu Kalimeenojan erittäin tärkeä ekologinen käytävä, uhanalaisten lajien elinympäristöjä, Oulun yliopiston ekologian ja geneettisen tutkimuksen yksikön tutkimusalue sekä tärkeä virkistysalue, joten PPLY kiinnittää mielipiteessään huomiota erityisesti näiden huomioimiseen asemakaavaa laadittaessa.

Kaavan tavoite turvata Kalimeenojan varren luontoarvot sekä kehittää jokilaakson viheryhteyksiä ja ulkoilureittejä on hyvä. PPLY painottaa, että asemakaava-alueella on myös muualla kuin Kalimeenojan läheisyydessä keskimääräisestä talousmetsästä poikkeavaa, vähemmän käsiteltyä ja arvokasta vanhempaa metsää. Valmistelussa on huomioitava, että OAS:ssa esitetyt kaavat ovat ajalta, jolloin esimerkiksi metsäluonnon tila ei ollut niin heikko kuin nyt ja kaavojen perusteena ollut tieto luonnon tilasta on siten jo vanhentunutta. Yhä useampi laji on muuttunut uhanalaiseksi ja tämän vuoksi on erityisesti arvioitava uudelleen, miten rakentaminen asemakaava-alueen metsäisiin osiin vaikuttaa näihin lajeihin sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja edistämisen tavoitteisiin, joihin Oulu ja Suomi ovat sitoutuneet. Kaavaa valmisteltaessa on tärkeä kaikkiaan tarkastella ja varmistaa, että se noudattaa VILMO-suunnitelmaa (Oulun viheralueverkosto ja luonnon monimuotoisuus) ja 2022 valmistunutta LUMO-selvitystä.

Kaavaa valmisteltaessa tulee tehdä SYKE:n (2021) suositusten mukaiset linnusto- ja muut luontoselvitykset. BirdLife Suomen ja PPLY:n omistaman Tiira.fi -lintuhavaintoaineiston perusteella asemakaava-alueella ja sen läheisyydessä on useita havaintoja mm. uhanalaisista ja silmälläpidettävistä lajeista ja vanhan metsän lajeista.

Oulun yliopiston tutkimusryhmän mukaan OAS:ssa esitettyihin karttoihin merkityt teollisuus- ja varastoalueet (T) Kalikkalammen lähellä sekä siitä koilliseen haittaisivat huomattavasti yliopiston tällä alueella jo noin 50 vuoden ajan harjoittamaa, kansainvälisesti ainutlaatuista tiaistutkimusta. Tutkimusalueella kerätystä aineistosta on tehty paljon julkaisuja merkittäviin tieteellisiin sarjoihin. Lisäksi ne vaarantaisivat mm. erittäin uhanalaisen hömötiaisen sekä vaarantuneen töyhtötiaisen pesimis- ja talvehtimismahdollisuuksia entisestään.

Tämän mielipiteen liitteen kuvassa 1 on esitetty tutkimusalueella, johon kyseessä oleva asemakaava-alue kuuluu, hömötiaispesintöjen vuosittainen tiheys vuodesta 1990 vuoteen 2020. Hömötiaispopulaatio on pienentynyt vuosikymmenten saatossa huomattavasti kaavoitettavalla asemakaava-alueella, valtakunnallista tilannetta mukaillen. Kuvassa 2 esitetään asemakaava-alueella Oulun yliopiston tiaistutkimusryhmän tiedossa olevat hömötiaiselle ja töyhtötiaiselle pesäpuuksi sopivat lahoavat pökkölet sekä viimeaikaiset

hömö- ja töyhtöiaisten talvihavainnot. OAS:n kartoissa esitetyt koillis- ja lounaispuolen teollisuusalueet tulisivat peittämään allensa nykyisiä erittäin uhanalaisen lajin elinympäristöjä pysyvästi sekä heikentämään huomattavasti sen elinoloja. Tällä tutkimusalueella vastikään tehdyssä tutkimuksessa todetaan, että erityisesti avohakkuut aiheuttavat hömöiaisille pitkäaikaista elinympäristökatoa, joka näkyy pesimispopulaation pienenemisenä (Kumpula ym. 2023). Tutkimus sai myös valtakunnallista mediahuomiota (<https://yle.fi/a/74-20010534>). Tutkimusryhmän arvion mukaan tulevan asemakaava-alueen toiminnot voisivat OAS:n karttojen mukaisena vähentää yliopiston tutkimusalueen hömö- ja töyhtöiaispopulaatiota noin viidesosalla.

PPLY kehottaa lisäämään Oulun yliopiston tutkimusryhmän kaavan osallisiin, koska tällä asemakaavalla on merkittävä vaikutus tutkimusedellytyksiin, ja painottaa, että tutkimusryhmän näkemyksiä on kuultava kaavaa valmisteltaessa.

Kalimeenojan ja Auranmajan ympäristö virallisine reitteineen ja epävirallisine polkuineen on Oulussa ympäri vuoden huomattavan tärkeä virkistysalue paitsi lähialueen asukkaille myös paljon laajemmalta alueelta ulkoilemaan ja harrastamaan tuleville. Niiden läheisyyteen on OAS:ssa merkitty T-alueita, mikä väistämättä olisi heikennys eikä suinkaan kehittäisi aluetta virkistysten ja viheryhteyksien kannalta.

Yhteenvetona todeten PPLY suhtautuu kriittisesti siihen, että asemakaavassa sijoittuisi muita toimintoja kuin virkistystä ja suojelua alueille, joilla on yliopiston tutkimusta sekä alueille, joilla on keskimääräistä talousmetsää vähemmän käsiteltyä, vanhempaa, järeämpää ja arvokkaampaa metsää.

Kirjallisuus:

Suomen ympäristökeskus 2021. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi - Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/337697>

Seija Rannikko

PPLY:n puheenjohtaja

Hanna-Riikka Ruhanen

PPLY:n suojelutoimikunnan sihteeri

Seppo Rytönen

Yliopistonlehtori, Oulun yliopiston

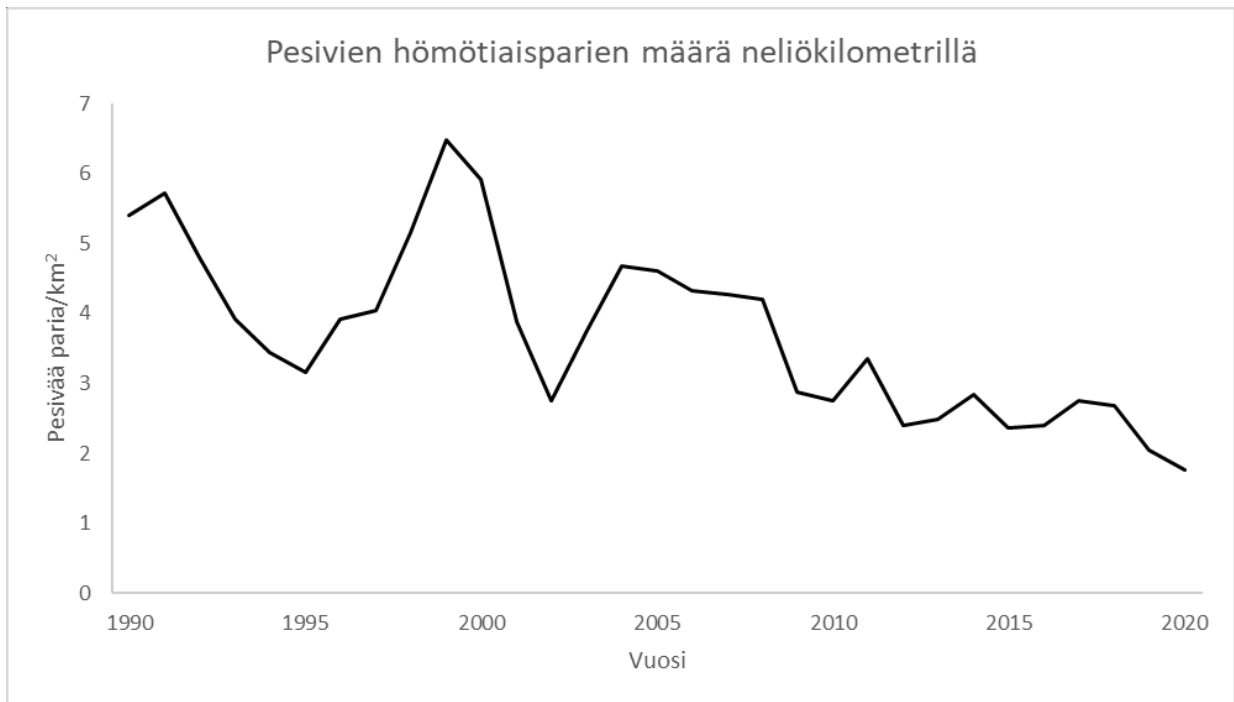
ekologian ja genetiikan tutkimusryhmä

Satu Kumpula

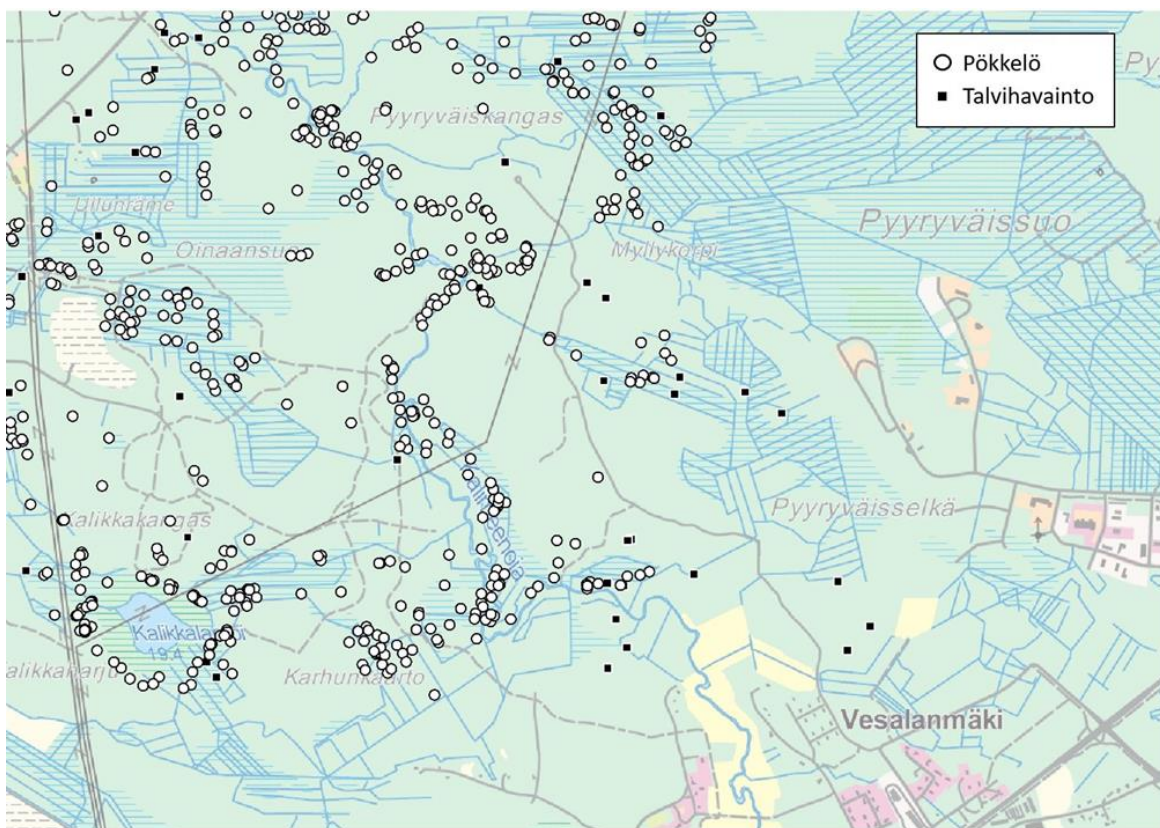
Väitöskirjatutkija, Oulun yliopiston

ekologian ja genetiikan tutkimusryhmä

LIITE

Kuva 1. Oulun yliopiston tutkimusalueen hömötiaispesintöjen vuosittainen tiheys v. 1990-2020.

Kuva 2. Asemakaava-alueella Oulun yliopiston tiiatutkimusryhmän tiedossa olevat hömötiaiselle ja töyhtöiaiselle pesäpuuksi sopivat lahoavat pökkelöt valkoisina ympyröinä sekä viimeaikaiset hömö- ja töyhtöiaisten talvihavainnot mustina neliöinä.